

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2009. gada 23. septembrī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kūtris un tiesneses Aija Branta un Kristīne Krūma,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu (reģistrācijas Nr. 390/2009),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu izvērtēt:

1) Pilsonības likuma pārejas noteikumu 1. punkta pirmā teikuma atbilstību Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 2., 89., 91. un 116. pantam, kā arī Latvijas PSR Augstākās padomes 1990. gada 4. maija deklarācijas „Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu” (turpmāk – Neatkarības deklarācija) preambulai;

2) Pilsonības likuma pārejas noteikumu 1. punkta otrā teikuma atbilstību Satversmes 1., 2., 89., 91. un 116. pantam, kā arī Neatkarības deklarācijas preambulai.

Pilsonības likuma pārejas noteikumu 1. punkts noteic:

„Latvijas pilsoņi un viņu pēcnācēji, kuri laikā no 1940. gada 17. jūnija līdz 1990. gada 4. maijam, glābdamies no PSRS un Vācijas okupācijas režīma terora, ir

atstājuši Latviju kā bēgļi, tikuši deportēti vai minēto iemeslu dēļ nav varējuši atgriezties Latvijā un šajā laikā naturalizējušies ārvalstīs, saglabā tiesības reģistrēties Iedzīvotāju reģistrā kā Latvijas pilsoņi un pēc reģistrācijas pilnā apjomā bauda pilsoņa tiesības un pilda pilsoņa pienākumus, ja reģistrācija notiek līdz 1995. gada 1. jūlijam. Ja šīs personas reģistrējas pēc 1995. gada 1. jūlija, tām jāatsakās no citas valsts pilsonības (pavalstniecības).”

2. Pieteikuma iesniedzējs savu prasījumu ir sadalījis divās daļās, atsevišķi nodalot Pilsonības likuma pārejas noteikumu 1. punkta pirmo un otro teikumu. Tomēr Satversmes tiesa konstatē, ka abos gadījumos, pēc Pieteikuma iesniedzēja ieskata, apstrīdētās normas neatbilstība augstāka juridiskā spēka tiesību normām rodas tādēļ, ka Pilsonības likuma pārejas noteikumu 1. punktā ietvertās tiesības ir saistītas ar reģistrēšanos Iedzīvotāju reģistrā līdz 1995. gada 1. jūlijam. Ja reģistrācija notiek pēc šī datuma, persona Pilsonības likuma pārejas noteikumu 1. punktā ietvertās tiesības var iegūt vienīgi, ja ir atteikusies no citas valsts pilsonības. Līdz ar to Satversmes tiesa secina, ka Pieteikuma iesniedzējs par neatbilstošiem Satversmei un Neatkarības deklarācijai uzskata Pilsonības likuma pārejas noteikumu 1. punkta pirmā teikuma vārdus „ja reģistrācija notiek līdz 1995. gada 1. jūlijam” un otro teikumu (turpmāk – apstrīdētā norma). Tādējādi Pilsonības likuma pārejas noteikumu 1. punkts, kā arī attiecībā uz to sniegtais pamatojums, jāskata kopumā.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.¹ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Tādējādi prasījums daļā par

Pilsonības likuma pārejas noteikumu 1. punkta atbilstību Satversmes normām ir piekritīgs Satversmes tiesai.

Ievērojot Satversmes tiesas praksē paustās atziņas par Neatkarības deklarācijas juridisko statusu, arī prasījums par Pilsonības likuma pārejas noteikumu 1. punkta atbilstību Neatkarības deklarācijai ir piekritīgs Satversmes tiesai (*sk. Satversmes tiesas 2007. gada 29. novembra sprieduma lietā Nr. 2007-10-0102 55.-62. punktu*).

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 9. punktam tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu ir tiesai, izskatot civillietu, krimināllietu vai administratīvo lietu. Izskatāmais pieteikums ir iesniegts administratīvās lietas izskatīšanas ietvaros, tādējādi Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu.

6. Pieteikumu ir iesniegusi tiesa, līdz ar to tam jāatbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.¹ pantā noteiktajām prasībām.

6.1. No Satversmes tiesas likuma 19.¹ panta pirmās daļas 2. punkta izriet, ka tiesa var iesniegt pieteikumu par normu, ko ir piemērojusi iestāde vai kas administratīvajā lietā būtu jāpiemēro tiesai. No pieteikuma secināms, ka administratīvajā procesā iestādes apstrīdēto normu ir piemērojušas un tā šajā administratīvajā lietā ir jāpiemēro arī tiesai.

6.2. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas prasībām pieteikumā ir norādīts Pieteikuma iesniedzējs un no pieteikuma ir skaidra institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu. Pieteikums un tam pievienotie materiāli atspoguļo lietas faktiskos apstākļus. Pieteikumā ir ietverts prasījums Satversmes tiesai.

6.3. Papildus tam Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts noteic pienākumu pieteikumā norādīt arī juridisko pamatojumu. Pamatošanas pienākums nozīmē, ka pieteikumam jāsaturs juridiski argumenti, kas atspoguļo pieteikuma iesniedzēja viedokli par apstrīdētās normas neatbilstību katrai no augstāka juridiska spēka tiesību normām, atbilstība kurai tiek apstrīdēta.

6.4. Izskatāmajā pieteikumā ir ietverts juridiskais pamatojums Pilsonības likuma pārejas noteikumu 1. punkta iespējamai neatbilstībai tiesiskās paļāvības principam, kas izriet no Satversmes 1. panta, un Latvijas Republikas valstiskuma nepārtrauktības doktrīnai, kas pamatota Neatkarības deklarācijas preambulā un ir nesaraujami saistīta ar Satversmes 2. pantu (*sk. Satversmes tiesas 2007. gada 29. novembra sprieduma lietā Nr. 2007-10-0102 31. punktu*). Tādējādi šajā prasījuma daļā pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām. Šajā daļā pieteikums atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. panta un 19.¹ panta prasībām.

6.5. Savukārt attiecībā uz Pilsonības likuma pārejas noteikumu 1. punkta iespējamo neatbilstību Satversmes 89., 91. un 116. pantam pieteikuma tekstā ietvertais vērtējums nav uzskatāms par juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta izpratnē. Līdz ar to šajā prasījuma daļā pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta prasībām.

7. Pieteikums nav iesniegts par prasījumu, kas būtu jau izspriests Satversmes tiesā.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt lietu „Par Pilsonības likuma pārejas noteikumu 1. punkta pirmā teikuma vārdu „ja reģistrācija notiek līdz 1995. gada 1. jūlijam” un otrā teikuma atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 2. pantam, kā arī Latvijas PSR Augstākās padomes 1990. gada 4. maija deklarācijas „Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu” preambulai” pēc Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta pieteikuma (reģ. Nr. 390/2009).

2. Atteikties ierosināt lietu par Pilsonības likuma pārejas noteikumu 1. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 89., 91. un 116. pantam.

3. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – līdz 2009. gada 23. oktobrim iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 1. kolēģijas priekšsēdētājs

G. Kūtris